

PERŽVALGA.

— Pittston, Pa., praėjusį nedėdienį turėjo būti prakalbos vardan draugystės „Lietuvos Dukterų“, kaip buvo garanta laikraszečiuose. Vienok nebuvo! Visi Pittstono lietuviai ruošėsi ant pasiklausymo prakalbų vyrai, moters ir merginos, kad net gatvė buvo užsigrudusi. Prakalbų nebuvo ir dėlko? Prakalbas rengė „Lietuvos Dukterų“ draugystė, kalbėtojai buvo užkviesti Dr. Szliupas, Dr. Baceviczius, daktarienė Szlupienė, p. Astramskas „Tėvynės“ redaktorius ir Mikolainis „Vienybės“ redaktorius ir dar kiti. Tai-gi kaip klausytojų teip ir kalbėtojų buvo daug, bet be pasekmės. Kn. Szedvydis matydamas iš kalno, kad lietuviai iš jo pamokslų juokiasi o ant prakalbų ploja delnais, pasiryžo prakalbas sugausinti, kas žiūromi kartu jam ir nusisekė. Kunigas paliepė miesto majorui, kad tasai atsiųstu policiją ir išvartytu susirinkusius iš salės Armory Hall ir užrakintu duris, ką policijantai ir padarė. Kun. Szedvydis paliepdamas majorui nedaleisti susirinkimo, pranesė, kad tasai susirinkimas gali pasibaigti musztynėmis. Taigi aiskiai matyt kad kun. tokias musztynes rengė! Policija išvarė žmones iš salės ant 6:40 valandos ir pasakui pas duris ant gatvės stovėjo lyg išvakarų, kad jai atitraukus žmonės neitu salėn.

Nusisekus kun. Szedvydžiui, panedėlyje jisai paraszė laiszką majorui padėkavodamas už paklusnumą kad nedaleido susirinkimo nulaikyti. Szi toks begėdiszkas kunigo pasielgimas rodo jo despotizmą ir sulaužymą visuomeniszku žmonių tiesų, už ką turi but patrauktas į sudą, o sudas žinos ką su tokiu laužytoju tiesų, gvarantuotu konstitucija, padaryti. Niekur negirdėta, kad kas užgintu arba stengtusi už-

ginti susirinkimus publiszkus, kur apkalbami draugijos reikalai! Pittstono lietuviai neturi szito dovanai praleisti ir pamokinti per sudą tą „caruką“ kaip reik guodoti žmonių tiesas! Policijantai išvarė susirinkusius iš svetainės ir uždarė duris, policijantus pasiūsti turi galę tiktai majoras, o kas to viso reikalavo, tai kunigas! Sudas atras kamuolį ir parodys, kad czion ne „carukai“ valdo szalį, bet visi turi pildyti konstitucijos tiesas, net ir pats prezidentas. Jeigu szitas bus praleista kunigui, tai to paties galime lukėti ir kitose vietose, nuo mūsų brolių, tautiečių kunigelių. Nors „carukų“ ir yra, vienok czion ne Maskolija!

— P. J. Vieraitis pranesza, kad Gegužio 13 d. susitvėre lietuviszkas Kliubas Worcester, Mass. prie kurio prisiraszė 24 sąnariai.

— Philadelphios lietuviai davė szaunei uždirtbti policijai. Apie \$740,00 net. Sztai kaip buvo: Gegužio 20 dieną kunigas užsakė bažnyčioje, kad parapijos giedoriai leis dėl savo naudos ant izzlaimėjimo gitarą name lietuviszko kliubo, subatoje 26 d. Gegužio, priegtam dar ir tautiszku dainų padainuos. Teip ir buvo: Dainavo, rito kaulukus, kuriam laimėti gitarą ir gėrė. Apie 11 val. nakyje užplaukė policija ir užstojo visas duris: emė visus, kurie tik buvo kliube be skirtumo. Prikrovus patrolvezimius ir tujų stokuojant, kitus pėsczius nusivarė į lakopą. Sudžia pakajaus net iki 10 valandai ant rytojaus darė provas ir emė pinigūs. Policijantai pasielgė visai nesimpatizškai su aresztantais, kuriam nutvėrė kur, tai kaip vanago nagais. Sakoma, kad kaimynai apskundė kliubą, buk per naktis rėkauja, trankosi, langus kaimynų izzmusza, o ant kiemo esanti didžiause neczystata. — Kad nors pusę tiek

butų paaukavę ant kankintinių, tai butų vyrai buvę!

— „Lietuva“ pranesza, kad Springfield, Ill. tapo užtvirtinta lietuviszka kooperatyviszka draugystė su \$2000 kapitalo. Įkurtojaus draugystės yra V. Kreivėnas, M. Dervinis ir J. Urbas.

— Plymouth'e praėjusę subatą buvo didelė kaluakasių paroda. Žmonių parodoje ėjo apie 2,500. Lietuviai, lenkai ir šlovakai virszino anglus parodoje. Paskiaus miszke, piknyko vietoje, buvo prakalbos angliszkoji, lietuviszkoji, lenkiszkoji ir slavakiszkoje kalbose.

— Visiems lietuviams „Vienybės“ redakcija linki linksmų szvenczių Sekminių.

Iš Lietuvos.

1895 m. Rugpjuczio mėnesij lietuviai Surviliszko valsčiaus, Kauno apygardės (pa vieto), Krakinavos valsčiaus, Panevėžio apygardės, o paskiaus daugumas valsezių visos Lietuvos, kaip girdėt, padavė praszymus pas ciesorių Mikalojų II, pirmiausiai izzreikszdami savo tikriausius (?) padoniszkus jausmus, primindami, kad melsis prie Vieszpates už jį ir už jo szejmyną, toliaus visaip nurodė ant savo varginogo gyvenimo, neturint nei žodelio spaudinto, kaip nė viena izz daugybės tautų, jo ciesorystėi gyvenanczių, ir praszė pavelijimo spaudinti lietuviszkas knygas lotyniszkomis raidėmis.

Nežinau kaip kiti valseziai, o Surviliszko pabaigoje tų pat metų apturėjo izz ciesoriszkos kanceliarijos tokį atsakymą: „Praszymą sodiecių Surviliszko valsčiaus Jo Ciesoriszka Didybė teikėsi priimti ir pagal rezoliucija, praszymas linkosi perduotas P. Ministrui Vidurinių dalykų dėl nusprendimo etc.“

Pereituos 1899 m. daugū-

mas valsezių gavo nuo ministro per policija apgarsinimus, kad „ministras jų (valsezionų) praszymų negalėjo bei nerado galimu paduoti J. M. Ciesoriui“, ir valsezionys ant anų apgarsinimų turėjo vėl iki vienam pasiraszyti, kurie buvo pasiraszė ant praszymų. Izsto iszeina, kad iszėmus Surviliszko, praszymai kitų izz kokios tai priezasties pirm papulė į rankas ministro, kurs nerado reikalingu (bei galimu) perstatyti juos ciesoriui. Surviliszkaigi iki sziol neturi jokio kito apgarsinimo, kaip tik augszciau minėtą izz ciesoriszkos kanceliarijos. Tie valseziai, kuriems pereitus metus policija apgarsino ministro rezoliucija, daugumas nusiminusių yra, nes policija, kaip visados, nepasakė aiskiai, tik prasitarė: „jūs nedaleista“ su daug reiszkiencziais mikcziojimais.

Nuo tų 1895 m. lietuviai augszciaus minėtu dviejų valsezių mėgino daug sykių kreiptis prie pp. redaktorių rusiszku laikraszezių, bet žinoma, daugiausiai veltui. Izzimant garbingą kunigaiksztį Uchtomskį, redaktorių „St. Pet. Viedomosti“, kurs nesykį priėmė straipsnius apie lietuvius, nė viens lietuvių neažtarė. Pagaliaus ir kun. Uchtomski, gavęs daugelį negražių izzmėtinėjimų, ypacz nuo „Moskov. Vied.“, mostelėjo su ranka.

Jeigu lietuviszka visuomenė norėtų žinoti apie ką minėti lietuviai raszinėjo į rusiszkus laikraszezius, asz akvatniai prisiųszciau visas nuoraszas (kopijas) tų straipsnių, kurių cenzura nedaleido talpinti, kai po ir paduotą praszymą, nes reikėtu svietui žinoti mūsų tau tos randa. Žinoma, yra mūsų brolių, kurie galėtu izzleidinet nors rusiszką laikrasztį, kaip antai žydai. Paziurėkit kiek dabar yra redaktorių ir izzduotojų rusiszku laikraszezių žydų, o jie tuom ne tik randa

kąsni duonos, bet neapmokamą naudą atnesza savo tautai. Jie atranda tiek medegos, kad kožnam numerij vis szj tą rasi apie žydus, ir nē maž ne turi reikalo talpinti, ko cenzura nevelija. Pažvelgkite, kaip dabar rusiszki inteligentai apie juos atsiliepia, o kas juos teip iszkėlē kad ne spaustuvēs!

Pereitą metą trys valscziai, Surviliszki, Krakinavos ir Skėmių, padavė draugiszką praszimą Kauno gubernatoriui, iszreikszdami apie spaudos reikalą, ir praszė, kad jis iszsirupintų jiems daleidimą spaudos. Žemiaus jie pridėjo latviszką kalendorių, spaudintą lietuviszkomis raidėmis Rygoje, Steinbergo spaustuveje, ir praszė daleisti nors toki kalendorių atspaudinti, nes jo raidės, o ir dauguma žodžių yra lietuviams suprantama. Vasario mėnesije atėjo apgarsinimas per policiją, kad kožnas, kurs buvo pasiraszęs ant ano praszymo, tur įmokėti į „kaznaczeistvą“ po dvi gerbas markes (1 r. 60 k.) Isz pradžių svietelis jau buvo pradėjęs rinkti pinigus, nes buvo apgarsinta, kad be pinigų jų praszymas gulēs ant vietos. Žmonės klausinėjo rodos, ką jiems daryti, bet gudruoliai ir tuli kunigai tik mundriai pasijuokė isz tų nabagų. Tuojaus po padavimo ano praszymo asz, bijodamas, kad jis nedingtų tarp popierų gubernatoriaus kanceliarijoi, ir kad žmonės greicziaus gautų atsakymą, iszmeldžiau redaktoriaus „Pribalt. Listki“, kad apie padavimą praszymo pranesztų savo laikrasztij, kas ir buvo iszpildyta. Toliaus tają žinią perspaudino ir tuli lenkiszki laikraszcziai. Galop, kada atėjo reikalavimai gerbavų markių nuo kožno pasirasziusio ant praszymo, asz vėl kreipiausi prie to redaktoriaus. Jis mano straipsnij priėmė, bet paskui prisiuntė jį atgal pervilkta „raudonu kry-

žium“ — cenzura nedaleido jo publikuoti. Toliaus dasizinojau, kad rėdystėmis užginta kelti kokius nebuk klausimus apie lietuviszkus reikalus. Kodėl? Delko? Žinoma, man szirdj susopo.

— Ot-sako-lietuviszka inteligencija nekompetentiszka nē ant tiek, kad su jaja dalintis mislimis.

Tas, ką man teip kalbėjo, pamatęs, kad asz nugrėžiau nuo jo akis, pridurė:

— Praszom nepykti, bet peržvelgkit visus lietuviszkus laikraszczius iszleidžiamus Prusuose, o ar rasite nors vieną, kuriame netilptu piemeniszkos blevyzgos netik ant gubernatorių, bei ministerių, bet ir ant paties J. M. Ciesoriaus (!!!) Na, ar su tokiais lietuviams galima sutikti?

Asz nukreipiau, kad tai Prusų Lietuviai redagavoja tuosius laikraszczius, o ne musiszkie.

— E-e!-sako-kiek gromatų yra perimta isz Rossijos skrendžiančių į Prusus, isz visų galima matyti pagal raszta ir turinį, kad jų raszėjai yra baigę dar augsztesnes mokslaines, etc.

Asz czia neb' pridursiu nieko, nes nevisai neteisingai taspon's nuskriaudė mus inteligenciją. Pažjstu bent keletą inteligentų, baigusių augsztesnius mokslus ir nuduodančių didelius patrijotus. Prie tulų isz jų kreipėsi anie valscziounys, kad sustatytų nors praszymus, bet tieszviešieje vyrai atsakė varguoliams su rustybe:

— Musų kompetencija nevelija mums tokius niekus raszinėti.

Komentoriai czia tiesus, bet Dievė gelbėk, kad lietuviszki tėveliai augintų tik tokius inteligentus, kurie savo broliams nenor nē jokio kelio parodyt, bei apie jų skriaudas raszyti.

J. Starkas.

(Isz „Vilties“.)

Politiszkos zinios

Amerika. Amerikoniszku urėdinkų vagystės ne tik ant Kubos pasirodė, bet ir ant Porto Rico salos, kur jau at-rasta pavogta \$30,000. Toks pasielgimas amerikoniszku urėdinkų visatinai suterszė republikoniszkus — imperia-listiszkus mierius.

Taszynės republikonų su demokratais valstijoi Kentucky veik pasibaigs, nes tiesa vis yra demokratų pusėje, ir nenusileidžiant republikonams, gal tas negerai atsiliepti ant rinkimų prezidento republikono rudenyje. Tuli republikoniszki urėdinkai pasitraukė uzleisdami demokratas.

Pilipinuose karė tęsesi po senovei ir susimuszimai su amerikonais atsitinka vis tankiaus. Pilipiniečiai pradėjo užpuldinėti ant laivų, kurie gabena pakrantėmis amerikonams maistą ir kariszkas reikmenis. Ant laivo El Cano, visi jurininkai buvo pilipiniečiai apart apicierų, kurius isz-muszę visą grobį atidavė saviems. Dabar isz Manilos niekas nenor isz laivininkų pakranciais plaukioti, bijodami pilipiniečių užpuolimo, ir reikalauja kareivių sargybai, ko amerikonai negal suteikti; apsigynimui kapitonams atidavė tik revolverius, kuriuos pirmiaus buvo atėmę. Dėlei pilipiniečių užpuolimo pakraszcziais visa pirklyba sustojo. Patsai Aguinaldo vėl su dideliu pulku kareivių yra sziaurrytinėje salos Luzon dalyje. Amerikonai buvo praneszė, kad praėjusę sanvaitę už-muszę į 500 pilipiniečių, vienok Prancuzijos laikraszcziai tvirtina, kad pas Catubig pilipiniečiai užmuszė 500 amerikonų.

Pietinė Aprika. Gen. Roberto pajiegos nuo 50,000 kareivių ir 150 kanuolių jau persikėlė per upę Vaal be jokio

nuokriczio arba burų pasiprieszinimo ir esti per 51 mylę nuo Johannesburgo o 77 myles nuo Pretorijos. Burai žadėję ant upės Vaal kranto laikytis, pasitraukė į kalnus Gats Rand, nuo kurių musz anglus tarpkalnėse. Bet ar burai priesz tokias Roberto pajiegas atsilaukys, vos galima spėti. Į Johannesburgą yra atgabenta 160,000 skrynių dinamito, kuris tapsz į kasyklas sugabentas ir atėjus anglams į miestą su elektriszkomis baterijoms uždegtas. Ar anglai teip aklaieis į miestą, kad paskui iszlek-tu į padanges, nežine. Pretorijoi burai drutinasi kiek galėdami; zuszę kovoje o nepasiduosenti anglams. Anglų kariauna jau susivienijo su majoru Powel isz Mafeking, kuri tapė iszkelta Portugaliszkoje valdyboje Beira ir jau apėjo aplinkui Transvaalių isz sziaurinės pusės. Bulleris teipgi yra užėmęs svarbiausią vietą Laining's Nek ant Transvaaliaus rubežiaus ir laike 10 dienų gali jau susivienyti su Roberto pajiegoms Johannesburge.

Burams pasisekė tik majorą Bethune pamuszti pas Vryeid, ant Nataliaus ir Transvaaliaus rubežiaus; 100 raitų anglų buvo iszjoję apžvalgyti, ar nėra kur burų, ir jiems atsitraukus nuo stiprumos apsupo burai ir 66 užmuszė o kiti pabėgo. Paskiaus vėl burai užėmę Heilbron, Oranijoi, kur galės perkirsti gelžkelį ir gaiszinti susineszimą Roberto su Kapstadt. Tokiu budu butu burų pulkas užpakalyje Roberto pajiegų ir jis turētu vėl kokia 30,000 kariaunos gražinti atgal nustumimui burų, kaip turėjo daryti pas Wepener. Pietrytinėje Oranijos dalyje burai užėmę vėl Kuruman ir Daniels Kuil. Vienok kiek tame teisybės, negalima žinoti, nes teip maži burų pulkeliai vargei bus teip toli nuo savo stiprumos atskyre. Greicziausiai gali buti vietiniai pasikėlėlei, užpuolan-

ti ant mažų pajiegy anglų, kurių sugavo 150 Ficksburge, teip-gi pietrytinėje Oranijos dalyje, parubežėje Basuto žemės.

Burams yra priskaitoma ne-susipratimas varu paimti ap-gultuosius miestus Ladysmith, Kimberley ir Mafeking. Nors tuomi nebutu galutinai dar pergaleję anglus, vienok butu patraukę prie maisztų Nataliaus ir Kapo kolonijos olan-diszkos kilmės gyventojus ir tuomi padidinę savo pajiegas ant antra tiek, nes rudenyje bu-vo veik visi sukilę, kada burai anglus sumuszė ant Moder upės ir pas Colenso. Jeigu burai butu tuos miestus pa-ėmę, Anglija butu turėjusi paliaubas daryti. Dabar burai be pagelbos kitų vieszpatys-czių anglų jau nepergalės, o kitos vieszpatystės su tokia pagelba ir-gi nesirodo nei vie-na, nors iszkilmingai priėmė pasiuntinius abiejų respublikų, kurie pagelbos atvyko jiesz-koti.

Prezidentas Krugeris iszlei-do proklamaciją į gyventojus klausdamasis rodos, ar turis karę tolyn vesti ar paliaubas daryti. Valdžia isz Pretorijos tapo perkelta į Lydenburgą, per 130 mylių į rytus.

Vakarinėje Aprikoje maisz-tai vis platinasi. Vienok pasi-kelėlei Ašchanti miesto Ku-massi dar nepaėmė. Rods va-ru norėjo paimti, bet neįsten-gė. Susimuszime galą gavo 3 angl. apicierai bei 100 kari-vių sužeista. Ašchantų nuokri-tis teip-gi buvęs didelis.

Dalis darbu.

J o l i e t, I l l. Czionais tapo uždarytas geležies pabri-kas Illinois Steel Co. ant nepa-skirto laiko ir arti 1000 darbi-ninkų neteko darbu.

B r i d g e t o n, N. J. Stiklo liejinyczijoje sustraikavo 100 vaikų isz pasigailėjimo arklių, kurie buvę persidirbę,

dirbdami dieną ir naktį. Dėlei vaikų sustraikavimo turėjo su-stoti visas darbas

B a l t i m o r e, M d. 200 darbininkų nuo elektriszkų ži-burių sustraikavo reikalauda-mi pakėlimo algų.

W e l l s, M i c h. Kom-panija po vardu Stephenson Co. padidina savo lentų pjovi-nyčią, kurioje 200 darbininkų dar gaus darbą.

T w o R i v e r s, W i s. Straikas pabrūke medinių ra-kandų tėsėsi tolyn. Tarpinin-kystė taikintojų liko be pasek-mės.

R a c i n e, W i s. Ka-riszka valdžia užpraszė 16,000 porų kurpių dėlei karių pa-brike Jones Earl Shoe Co. Darbininkai turės valandą darbo.

G r e e n B a y, W i s. Didelė geležies liejinyczia Hatch Electric Smelting Co. jau užbaigta ir tuojaus pradės dirbti. Tirpinimui rudos yra įtaisyti elektriszki pečiai.

D e c a t u r, I l l. Dar-bavietėse taisymo vagonų Illi-nois Central geležinkelio su-straikavo visi darbininkai, rei-kalaudami po 40 ct. algos už valandą.

Q u i n c y, M i c h. Kal-nakasiai straiką iszlaimėjo ir kompanija pakėlė reikalauja-mas 10% algas dėl 1400 darbi-ninkų.

Paskutiniuose metuose Ame-rikoi 140,000 darbininkų nete-ko darbu dėlei įvedimo maszi-nų į visokias darbavietes.

Kongresas užtvirtino įstaty-mą dėl visokių darbininkų, kad darbo laikas turi buti tik 8 val. per dieną.

Austrijoje tapo nutrumpintas darbo laikas nuo 12 val. ant 9 valandų. Socialistai vienok reikalauja tik 8 val.

Parodos reikalai.

14 d. Balandžio tapo oficia-liszka atverta visuotina paroda Paryžiuje. Tas atvėrimas nors

ir buvo iszkilmingas, bet anaip-tol nesutiko su tikruoju daly-kų stoviu: paroda da toli buvo nuo jos užbaigimo ir tas faktas davė laikraszcziams progą už-pulti ant valdžios už suvadžio-jimą žmonių. Vienas isz rim-tų laikraszczių „Le Matin“, ant rytojaus po atidarymū pa-rodos iszsitarė tiesiog, kad „pa-rodos nėra, o yra tik žiopsan-tieji plysziai, tuszti palociai, iszardytos vitrinos, atluptos skrynios, iszmėtytos lentos — daugiau nieko. „Le Matin“ tuojaus persergėjo savo skai-tytojus, kad jie nesiskubintų ant parodos ir nepirktų bilie-tų, kurie duotų tiesą matyt tai, ko nėra“.

Dabar praėjo jau daugiau kaip dvi sanvaitės nuo atida-rymo parodos, bet da ir-gi lie-ka daug neatlikta. Da kitų tik pradėta statyt namus, pati Prancuzija teip-gi tik pradeda statyt butą savo Indijos kolio-nijų. Szale Trocadero da vis riogso ne užbaigti murai, slo-niai be pasturgalių.... Da-gi pats palocius Trocadero nespė-jo pasidabinti priesz atvėrimą parodos: galerijose pilna ra-kandų, lentų, ir kitokių... Neseniai nemažai nusistebėjau, pamatęs iszmusztą palociaus langą ir užkimsztą.... su pa-kuloms.

Nors į Ethnographiszką mu-zėjų Trocadero leidžia publiką nuo 12 iki 5 po piet, bet ir ten da neviskas prirengta ir lyg tyczia suvis lieka aplenkta ta salė, ką yra szale mus parodos. Ten suversta daug lentų, skry-nių, visokių manekinių....

Mus paroda teip-gi negalėjo but įkunyta greit, nes daiktai atėjo gana vėlai. paskutiniai atėjo isz Prusų 13 d. Bala-džio, t. y. vos viena diena priesz atidarymą parodos. Nors ir buvo iszsiusti jie gana angsti-29 d. Kovo, nors ir administra-cija Trocadero, man papra-szius, pati kreipėsi prie gele-žinkelio valdžios, bet nežiurint ant to, reikėjo kelis sykius va-

žinėti ant gelzkeldvario ir at-akuoti tam tikrus urėdninkus. Pasirodė, kad geležinkelio kompanija tiek turėjo darbo su parodos siuntiniais, kad jo-kiu budu negalėjo isztusztinti atėjusių vagonų.

Pabaigoje Balandžio mėn. atėjo da daug fotografijų, ma-pų, ir ant galo 3 d. Gegužės atėjo daiktai isz Kauno gub. Tai bene bus paskutiniai daik-tai. Daiktų atsiusto gana daug, ir gana gražių. Dėlei daugū-mo visokių daiktų, mes isz pra-džių net nežinojome, ką su jais padaryti, tik vėliaus isz pa-lengvo pradėjome grupuoti ir dabar jau paroda artinasi prie galutinio jos užbaigimo. Už kelių dienų laukiame atsilan-kymo ministerio apszvietimo. Kada bus mus paroda visai už-baigta, tuomet prisiūsu parodos apraszimą.

Paryžius. 4 V. 00.

Daumantas.

„Saulė“ 41 num. perspaus-dindama p. Daumanto rasztą isz 20 num. „Lietuvos“ apie parodą Paryžiuje, meluoja be-gėdiszkai, kad visos žinios gar-sintos apie parodą yra melu. Rods p. Baczkaucko velyjimu yra, kad parodos nebutu arba neįsikunytu tasai užmanymas, bet jo troszkimas neįsispildys ir p. Baczkauckas jau neper-tikrins nei vieno su savo „tei-sybe“, kaip nepertikrino ir ki-tuose užmanymuose. P. Bacz-kaucko jug mieriu tik yra vi-sus tautiszkus ir pirmynžen-gystės reikalus su purvais mai-szyti.

P. Mikolainis.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Newark, N. J. Czion nau-jai susitvėrus lietuviszka socialistų kuopai tapo parengta vieszas susirinkimas, kuris at-sibuvo nedėlioje 6 dieną Ge-gužio ant Hartvigo salės, Bed-ford str.

Ant virsz minėto susirinki-mo per užkvietimą czionysz-

ezių lietuvių, pribuvo mūsų garbus tautietis Dr. J. Szliupas, grįždamas nuo 25 metinių sukaktuvių Kazimiero Dros-tės iš New Yorko, garsus darbininkas ant tautiškos ir darbininkiškos dirvos.

Įsvetainę prisirinko didokas burelis lietuvių vyrų, moterių ir merginų, idant ką gero išgirst ir ką naujo pasimokint, iš ko matoma, kad laikui bėgant ir mūsų lietuviai bunda iš letargo ir nežinios miego, ir rupinasi kadiką naujo, naudingo patirti.

Atidarius susirinkimą ilgoi kalboi Dr. as Szliupas nurodė netikusį surėdymą žmonijos ir vargingą padėjimą darbininkų, nutrėmimą jų ir skriaudas per kapitalistus daromas. Kaip iš priežasties neturto ir blogo gyvenimo moters ir merginos, teipgi ir maži vaikai, kurie dar turėtu laukyt mokslaines, yra priversti prie sunkaus darbo jaunose dienose kur sunaikina savo sveikatą iš jaunų dienų, pasilikdami liguotais ir vargingais ant viso amžiaus, vietoje, kada bagocziai norint nedirbdami lepina save ir visuomi yra užganėdinti.

Kalba Dro Szliupo rado didelį pritarimą abelnai pas visus susirinkusius. Net tie, kurie pirma laukė Szliupo, kaipo kokio baisaus žmogaus, viens kitam į ausį kugždėjo, sakydami kad „gerai brolau jis kalba“ ir plojinu delnų visi pritarė.

Linksma yra, kad tamsybę nuo akių mūsų pradeda nuslinkt, o auszra užteka; laikui bėgant žmonės apsiszvieis ir supras teisybę. Supras, kad ant svieto gyvenanti žmonės visi tur lygias tiesas iš gamtos dovanų naudotis, nereikalaus idant kas jiems ant sprando jotu ir juos valdytu, nes patys iszmanys savimi valditis, visi bus lygus, teip kunigas, sudzia, prezidentas, caras ir darbininkas, ir kiekvienas turės atlikt savo užduotę kad užsi-

dirbt ant kasnio duonos, o jei kas nedirbs, tas tegul ir nevalgys!

Po prakalbų Dr. Szliupas tapo užpraszytas į privatiszką grincezią, užlaikomą per keletą vaikinių, kur keletas ligonių tapo aprupintais o paskui draugiszkai pasikalbėjus ir vakarą perleidus, Dr. iszvažiavo.

Newarko lietuviai didei yra užganėdinti iš prakalbos Dr. Szliupo, kurio žodžiai ant visados su mumis pasiliks.

Svetainėje tapo sukolektavota \$6,05 ant kankintinių, kas tapo iszsiūsta ant rankų centraliszko kasieriaus p. A. Olszevskio, Chicago, Ill.

Ant galo turiu pasakyti, kad prakalbos kaip kam matyt ir labai padilgino, kas matoma iš „Vilties“ 19 num. kur ten koks „Buvęs ant prakalbų“ iszlenda nei Pilypas iš kanapių su savo kritiką ir kritikuoja Dro kalbą. Vienok matyt, kad jis jo kalbos visai nesuprato, kad iszrandą net dinamitą ant sugriovimo bažnyčių. Dr. as grincezoi, kur po kalbų buvo užpraszytas per vyrus, kurie jį užkvietė, visai apie ką kitą minėjo sakydams, kad mokslas ir apsiszvietimas įgys tokią spēką, kaip dinamitas, kuris isznaikys visą vergugę, tai yra, visus įrankius varginimo darbininkų, bet ne kaip „Buvęs ant prakalbų“, kad raszo „Viltyje“.

Pinigėlis.

Minersville, Pa. Kun. kun. kun. ir da kun. „Teisybės neradęs“ 17 num. „Tėvynės“ bara „Vienybę“ ir sako, „buk „Vienybę“ teip esanti iszsidirbus korespondentus, ant savo kurpalio, kad visi raszo tik ant kunigų.

Kad visi kun. buvo minėti „Vienybėje“, tegul bus paminėtas ir mus kun.

Asz nekritikuosiu „p. Teisybės neradusio“ raszto, bet miniu jį vien dėlto, kad ir asz ketinu pieszti apie mūsų kun.

Nors „p. Teisybės neradęs“ iszbara „Vienybę“, kad ji raszo vien tik ant kunigų, o kadangi apie mus kun. dar nieko nebuvo minėta, nors jau senai buvo vertas paminėjimo, asz apsiėmiau apie jį paminėti.

Girdėjau kelismus kunigėlio pamokslus, bet dar vis teip man nepuolė į mintį kaip sakytas 13 d. Geguzio nedėlioje.

Į mus miestelį atsilanko kn. Kaminskas iš New Philadelphia kas nedėle. Vieną nedėlę buna myszios ankstybos, o kitą vėlybos.

Nedėlioje 13 Geguzio buvo giedra diena ir žmonių susirinko gana apszecziai, kur ir asz nuėjau paklausti kun. Kaminsko pamokslo.

Pirmiausia kun. pasakė apie iszpažintį, kaip reikia prisigatavoti ir neatbutinai atlikti. Paskui iszbarė tuos, kurie ateina į bažnyčią ne melstis, nes tik iszgirsti ką kunigas sako, o paskui iszjuokti iszėjus. Teisibė, asz ir nuėjau vien tik paklausti pamokslo kuris vertas paminėjimo. Ant galo pamokslo kun. prabilo teip:

„Girdėjau, kad jus mieste susitvėrė moterių draugystė. Ant tų moterių, kurios prisiraszė į minėtą draugystę, sznairai žiūrėsiu“. Dėl kokių aplinkybių sznairai žiūrės, tai ne pasakė.

Taigi matome mieli brolei ir sesers, negana ką mus kun. neragina prie tokių prakilnių darbų, bet stengiasi stabdyti pirmin žengystę apszvietime. Mūsų kun. nenori, kad mes atsikeltume iš nežinės miego, kuriame daugelis mus brolių miega ir pareikalautume nuo mūsų skriaudikų lygių tiesų, nes tik per apszvietimą mes galim pažinti vilkus avelių kailiuose.

Jus-gi moters ir merginos visai nebokite ant to, kad ant jūsų kun. sznairai žiūrės, bet varykit savo pradėtą darbą tolyn, tegul kn. sau sznairuoja, o jus stokite į eilę su vy-

rais ir dirbkim drauge! Kun. jums duonos ne davė nė ne duos ir su savo sznairavimu nieko nepabaidys. Bet kad mes kartą ant jo pažiūrėsim sznairai, tai be abejonės mūsų kun. turės trauktis iš mūsų tarpo, jeigu nenorės iš vien veikti su mumis dėlei abelnos naudos.

Taigi klausiu „p. Teisybės neradusio“ kaip-gi galima užtylėti apie tokius kunigų darbus, kurie prieszingi yra apszvietos kilimui, kuri teip yra dėl mus reikalinga? Toki tai pamokslai girdėti kas nedėle, iš kurių dar keletą negaliu praleisti ne paminėjęs.

Mūsų kun. daugiausiai sako pamokslus apie pirmutinius tėvus, Adomą su Jieva, buk tai juos Dievas nulipino iš molio, ir kaip jie sugrieszijo rojui budami, kaip suvalgė obuolį už ką juos iš rojaus Dievas iszvarė. Ir paskui baigia ant nepaklusnumo žmonių, kad kun. rankų nebucziuoja, kad kaip jis eina ne nusiima kepurės. Sako: eini pro szalį, tai stovi kaip stulpai nusiima nė kepurės. Neguodoja kun. suvis; ne tai asabą reikia guodoti, ale jo stoną“. Pagal tai iszeina, kad guododams stoną guodoji ir ypata, tą stoną užimanczią, kuri visai paguodinės nėra verta. Czion kyla klausimas, ką reikia guodoti labiaus, ar stoną, ar gerus darbus? Man rodos, kad niekad negal buti stonas guodojamas be gerų darbų. Duokim sau, jeigu carai, karalei ir visokie valdonai, nors jie yra gana augszto stono, bet jeigu yra žmogžudziai, kraujagėriai biednų darbininkų, tai niekad negal buti guodojami protingų žmonių; tik beprocziai tokius gal guodoti. Nesakau kad tuos skriaudikus nieks neguodoja, ir juos guodoja bet tik tie, kurie priversti guodoti, nes jeigu jį neguodotu, tai savo gyvastį prikisztu. Bet kam verta ta

guodonė iš prievartos? Tokia guodonė gaisza drauge su juomi. Bet guodonė iš geros valios, už gerus darbus, niekad neisžnyks ir pasiliks atmintyje žmonių ant visados.

Jeigu kun. nori, kad žmonės juos guodotu ir kepurės nūsilmtu, tai te daro teip, kad žmonės juos guodotu už gerus darbus dėl jų atliktus. O nereiks dėlto guostis, žmonės patys susipras ir juos paguodos.

Daug dar turėčiau ką parašyti apie mus kun., bet vos verta. Tiek tik sakau, kad tokie pamokslai nesutinka su sveika nuomone nei mokslu szios gadynės. Tuli pamokslai apie nulipinimą Adomo iš melio ir išlaužimą szonkaulio jam paskui, iš kurio tapo sutverta Jieva, tiko apie 15 ar 16 szimtmetį, kada mokslas ne buvo išsiplatinęs ir kun. galėjo žmonėms skelbti, kas jiems ant mislies užėjo. Tokių pamokslų, kaip dangui gražu o pekloi karszta niekas negal su faktais patvirtinti. Apie peklos karsztumą tas faktas viską panaikina, kad patys skelbėjai į tai netiki ir savo darbais nesisaugoja nuo jos. Kam su tuomi gazdinti kitus, ko pats nebijo! Mokslas sziantdien yra viską ištyręs ir patvirtina faktais, kaip sustverė žemė, kaip ant jos atsirado visokie gaivalai ir augalai, kaip ji skrieja dangaus erdmėse. Kun. niekindami mokslą ir faktus nori mus visus palaikyti už vaikus, nieko nesuprantanczius. Teip buvo per 500 metų ir kun. pasakodami mūsų pratėviams apie tai juos nuvedė tikrai į nežinę, kad žmonės ir sziantdien dar nežino kas jie yra. Man rodosi kiekvieno apszviestesnio žmogaus, ypatingai lietuvio, pareiga yra aiszkinti menkiaus apszviestiems savo broliams kas tiesa yra, ką mokslas rodo, ir kaip gali pagerinti savo skurdų gyvenimą. Dėka mūsų svietiszkiems apszviestunams,

ir mes sulaukėm savo kalboi rasztų, kurie apszviečia mūsų protą ir skelbia kas tiesa yra.

Dėlto broliai ir sesers stokim visi į eiles apszviestunų, pasinaudodami szviesa mokslo. Nesigailėkim kelių centu išleisti ant gerų moksliszku rasztų, o naudą turėsim szimterio pai didesnę, negu iš tokių pamokslų, kuriuose mus iszniekina pamokslasakiai ir sznairai žiuri už norėjimą pasikelti iš purvo nežinės.

Bijunas.

Boston, Mass. Man bepegrimuojant pasitaikė nusikasti net į garstų miestą Bostoną. Ten atradau ne mažą burelį mūsų brolių lietuvių. Pas bostoniecius tautiszkas susipratimas jau truputį yra pakilęs, nors ne pas visus, bet visgi yra keletas tautiecių, kurie darbuojasi ir trokszta, kad visi darbuotusi drauge su jeis. Yra kelios pagelbinės draugystės, T. M. Dr. ir Susiv. kuopos, nors per daug mažos pagal skaitlių tenykszečių lietuvių. Dar yra literatizska draugystė, kuri neseniai užsimezgė ir nori svarbų darbą atlikti. Toji paskutinė buvo parengus pasilinksminimą, bet ant mineto pasilinksminimo labai mažai žmonių susirinko. Matyt kad daugelis bostoniecių nesupranta to augszto mierio, kurį jaunutė draugystė pasiėmė ant savo peczių ir rupinasi nuveikti, ir tuom nori padaryt didelį darbą dėl savo tėvynės.

Ant augszcziau mineto pasilinksminimo ir man teko atsilankyti. Ten suėjau su keletu karsztu tautiecių, o ypatingai su V. M. Saboniu iš Lawrence, Mass. Pasisveikinę pradėjom klausinėti iš katros szalies tėvynės, kuris paeinam. Kada jis prasitarė jog Vilniaus gub. Trakų apskr., tada pradėjo man szirdis plastėti iš dziaugsmo. Jam teipgi buvo žingeidu ži-

noti iš kur aš paeinu, todėl paklausė. Kada atsakiau, jog to paties karszto, t. y. Vilniaus gub., Trakų apskr., tada išsi-veržė abiem iš akių dziaugsmo aszaros. Pradėjom viens kitam, kaip broliai pasakotis kitkart galybę Lietuvos ir dabartinį jungą, kokį turime neszti po nagaiką nuožmaus barbaro maskoliaus ir jo „czinovnikų“. Teip-gi apie tuos mūsų tautiecius, kurie nenori pamylėti savo brangios kalbos ir tankiausiai cziauszka „ponisz kai“. Visą vakarą praleidom kalbėdami apie tautiszkus reikalus.

Bostoniečiai dabar yra užsiėmę su statymu naujos lietuviszkos bažnyczios ir tuomi nori atsikratyti nuo malonės kun. Griciaus. Mat Bostono lietuviai, nei kun. Saurusai czio nepaklause, kuris liepė neatbutinai klausyti kun. Griciaus, vienok parapijonai suėję ant susirinkimo deda pinigų ir stato murinę bažnycią. Na ar tai ne priešingi tie parapijonai?! Teisybė, yra keletas paklusnių parapijonų ir laikosi prie kun. Griciaus, bet tokių mažai yra ir kasdien dar jie mazinesi, nes aiszkiai mato su kun. Gricium neatsilaikys.

Bostone yra nemažai lenkbernių kurie tarnauja lenkams ir kalba lenkiszka. Mat jie nežino dar, kad tie ponai buvo budeliai jų tevų ir visos Lietuvos, ir teip dar tarnauja savo neprieteliams.

Peligrimas.

Cambridgeport, Mass. Czion lietuvių yra apie 25 szeimynos, pavienių gi apie 100. Tautiszkas darbas czion dar nepradėtas. Teisybė, yra pora tautiecių, kurie norėtu ką nors nuveikti, bet neatranda pritarimo. Pp. Raulinaitis ir Tamulinas, jau mėgino ką nors veikti, bet mažai pasekmės buvo.

Laikraszczius skaito visai mažai, visus veik galima ant

vienos rankos pirsztų suskaičiuoti.

Bet yra viltis, kad ateis tas laikas, kada visi skaitys, tada tai mūsų tauta žydės nepaprastu ziedu.

Tegul pasiskubin prie skaitymo noras
O tada lietuvie bus kiekvienas doras.

Peligrimas.

Traverse City, Mich. Gegužio 19 d. buvo susirinkę nemažai lietuvių pas p. Jurgį Gaubą ant įkurtuvių naujojo namo, ir dailiai linksminosi iki gerų iszvakarų. Malonu net atsimint apie teip iszmincingai perleistą vakarą, nes tarp visoko, buvo kalbama apie visokius beganczius mūsų reikalus, ypacz apie „Tėvynės Mylėtojų Draugystę“, vienok trumpumas vakaro nedavė viską prigulinečiai užbaigt. Todėl nutarėme ant rytojaus susirinkt toj' paczioj' vietoje. Teip ir padarėme. Ant rytojaus susirinkę visi tėvynės mylėtojai uždėjome, nuo senai jau czia rengiama „Tėvynės Mylėtojų Draugystės“ kuopą, prie kurios dabar prisiraszė ir užsi-mokėjo 8 draugai.

Stanislovas Gaubas	-60
Jonas Latvėnas	-60
Jurgis Gaubas	-60
Motiejus Gaubas	-60
Jurgis Pauliukas	1—
Kazimieras Paszluosta	-60
Juozapas A. Gaubas	-60
Povilas Tamuliunas	-60
Rafolas Gaubas	

Virszininkais kuopos tapo iszrinkti:

R. Gaubas—prezidentas,
P. Pauliukas—sekretorius,
M. Gaubas—kasierium.

Nors mūsų kuopa susideda da tik iš 9 draugų, vienok administraciją iszrinko visą dėl užlaikymo geresnės tvarkos.

Užėmus virszininkams savo vietas, pirmsėdis R. Gaubas, iszreiszkė nors trumpai savo dėkingumą dėl prisirasziusių už jų tikrą supratimą tautiszku reikalų ir t. t. Teipgi paiszokino, kad mes czia uždėjo-

me „Tėvynės Mylėtojų Draugystės“ kuopą, ne dėl savo garbės, bet dėl meilės tėvynės — mylėdami — gi tėvynę, mes užsi-pelnome nemirštancią garbę ir t. t.

Kadangi prie „Tėvynės Mylėtojų Draugystės“ raszosi lietuviai isz mintingi ir tikrai su-prantanti tautiskus reikalus, todėl mes turime viltį, kad ir mūsų „T. M. D.“ kuopa didinsis, nes čia nemažai yra isz-mintingų lietuvių. Teip — gi yra ir nesuprantančių ir prie-sių, bet tėvynės meilė pas kiekvieną turi but didesnė už visus prieszus ir juos pergalėti.

Dėl viso gero mūsų T. M. D. kuopa laikys susirinkimą 9 Berzelio (June) 7:30 vakare pas p. J. Gaubą, ant kurio visi lietuviai yra užpraszomi susirinkti, kad placziau patirti apie viską. Visų varde Komitetas:

*R. Gaubas,
J. Pauliukas,
M. Gaubas.*

„T. M. D.“ kuopos adresas:
R. Gaubas, P. O. Box 194,
Traverse City, Mich.

Cleveland, Ohio. Neesant pas mus vietinio kunigo, kaip kada atvažiuoja kun. Sutkai-tis isz Pittsburgo. Baigiantės laikui atlikimo velykinės buvo parapijos susirinkimas, ant kurio nutarė, kad visi lietu-viai turi nusipirkt kviteles nuo parapijos komiteto ir 29 Balandžio, nedėlioje, prizadėjo atvažiuoti kun. Sutkaitis klausyti velykinės. Žmonės ant tos dienos susirinko į bažny-cią, net ir abi draugystės. Kun. Sutkaitis vienok neatva-vo ir žmonės kun. nesulaukė velykinę apvaikszčiojo kar-cziamose. Žmonės kalba kad kun. Sutkaitis užpykęs ant Clevelando lietuvių už tai, kad tiejie nesiraszo prie Sandaros. Kun. Sutkaitis pirmiaus buvo-damas tai vis apie Sandarą kalbėjo ir ją gyrė, kad Sanda-ra turės paimti visą galybę į

savo macį. Kiek ir isz kur lietuviai prisiraszė prie San-daros, nieko iki szio dar ne-buvo girdėti. Katę maisze turbut nepasiseks parduoti.

Pilypas.

New Haven, Conn. Susi-tikus brolius lietuvius girdėti kalbant ir džiaugiantės, kad jie Amerikoi atrado laisvę. Ne dyvas tam, nes visi svetim-taucziai vadina szią szalį „free country“ pagal despotiskas Europos vieszpatystes, bet mu-sų broliai lietuviai nenujau-czia, kokis pavojus jiems gre-sia ateitėi ir szioj' laisvoje szalyje. Musų broliai iszkliuvę isz priespaudos caro, kur žmo-gus neturi jokių tiesų, tiktai turi spėt szokt kaip caras su savo gauja visokių czinovnikų smuikuoja, nemoka pasinau-dot isz laisvės, savo žmogiszkių tiesų, kokios szioje szalyje bent rasztuose pripazįstamos. Prie-zodis sako, kad ne visi laisvi ir laisvoje szalyje. Taigi mu-su broliai nors laisvoje szalyje gyvena, bet nėra laisvais, ne-moka pasinaudoti isz laisvės ir ateis laikas, kad visus to-kius, kurie tik gėda ir apsun-kinimą žmonijai suteikia, už-darys kalėjimuos arba beprot-namiuose. Musų broliai isz-kliuvę isz po despotiskos val-dzios, czionais turėtu visu pir-mu pasinaudoti isz mokslo, be kurio žmogus esti lygus gy-vuoliui, turėtu neužsimirszti savo brolių ir tėvų Lietuvoje gyvenanczių, kad bent kiek palengvinti anų vargus. Vie-nok toki dalykai jiems negal-vo. Ir kaip jie buvo suspaus-ti po caro letena, teip ir czio-nai; niekad negal atsiskirti su taja prieglauđa visų latrų — ka-lėjimu. Musiszkiei užsidirbę keleta dolerių nežino ką su-jeis pradėti. Pirmiausias ir mieliausias jų užsiėmimas, tai girtavimas ir musztynės, o pas-kui pakutavojimas kalėjime. Ar su tokiais darbais gal kada žmogus pajusti esąs laisvu?

Niekados! Toks jug niekad isz kalėjimo neiszeina, ir tik susimilus žydėliui ant tokio žmogiszko gyvuolio arba žve-ries, jį iszleidžia, kad atidirb-tu už kasztus provų ir žydų mielaszirdystę. Ar tokie jau-cziasi kada nors laisvi?

Pradžioje Gegužio atvyko į mūsų miestą Peligrimas su vi-sokioms knygomis ir laikrasz-cziais. Asz su juomi apvaik-szcziojome visus lietuvius, ti-kėdamiesi, kad bent kuris nu-sipirks sau naudingą knygą arba užsiraszys laikrasz-tį. Per visą dieną vaikszcziojant pa-sisekė dviem įkalbėti laikrasz-tį, o knygos nei vienos niekas n-pirko sakydami, kad isz mokslo duonos nevalgysim. Už tai dauguma musiszkių minta duona sopulių, girtau-dami, muszdamiesi, kortoms loszdami ir kalėjimuose dides-nę pusę laiko praleisdami. Tai ir laisva szalis!

Karvelis.

Visur pasiduokime lithuanians!

Nuo 1 d. Berzelio, szijų metų, prasidės suskaitymas žmonių Suvienytose Valstijose. Apart suskaitymo žmonių bus renka-mi skaitliai reikalingi dėl isto-rijos, kaip to turto, prasipla-tinimo pirklystės ir daug kitų daiktų, kaip paprastai statisti-kos yra daromos.

Kad lietuviai žinotu svar-biausius atsakymus raszan-tiems statistiką, czion paduo-dame klausimus, ant kurių reiks atsakyti, užklausus enu-meratoriums arba užraszyto-jams.

1. Pravardė ir vardas.
2. Vieta, gatvė ir numeris namo.
3. Kokiu esi sąnariu szejmy-nos (tėvu, motina, sunum, duk-tere, broliu, sesere ir t.t.).
4. Kolioras (lietuviai yra balti).
5. Tauta (lietuviai gimę Did. Lietuvoi turi sakyti lithua-

nian Russia, o gimę Prusų Lietvoje — lithuanian Prussian. Gimusieje Ameri-koi teip — gi turi sakytis lietu-viais esanti, pasakanti tiktai vietą gimimo).

6. Lytis (vyriskis ar mote-riskė).
7. Amžis (kiek metų).
8. Diena, mėnesis ir metas gimimo.
9. Luoma (jaunikis, merga, vedęs arba vedusi, naszlys, ar-ba naszlė, arba persiskyrę).
10. Kiek metų kaip vedęs?
11. Kiek turi vaikų?
12. Kiek vaikų gyvena?
13. Lytis vaikų (vaikas ar mergaitė).
14. Kur gimęs? Jeigu Suv. Valstijose, tai pasakyk kokio-je; jeigu užrubežėje, tai pasa-kyk kokioje vieszpatystėje.
15. Kur gyveno tėvas? Kur motina?
16. Jeigu gimęs užrubežėje, tai kada atvyko į Suv. Vals-tijas?

17. Kiek metų gyvena Suv. Valstijose?
18. Ar turi ukėsiszkas po-pieras ir kaip senėi?
19. Kuomi užsiima? amatu, profesija ir t.t. Tasai klausi-mas bus visų ypatų, baigusių 16 metus.
20. Kiek mėnesių metuose dirbai?
21. Kiek mėnesių į mokykląėjai?
22. Ar moki skaityti?
23. Ar moki raszyti?
24. Pasakyt ką mokinaisi; kokį amatą, ar mokslą?
25. Ar namas kuriame gy-veni yra tavo savaszia ar tik samdai? Jeigu savas, tai kiek turi skolos ant jo?

Ukininkai (farmeriai) turės pasakyti kiek laiko kokių gy-vuolių, kiek užaugina kokių javų, vaisių ir t.t.

Kiekvienas tegul nesidrovi pasisakyti lietuviu lithua-nian esąs, nes sziuomi kartu yra gera proga sužinoti, kiek bus lietuvių Suv. Valstijose; o kuomi mūsų skaitlius didesnis

tuomi didesnė mums garbė bus. Tai gi visur pasiduokime vien lietuviams — lithuanians.

Kas guodoja tiesa?

„Vienybės“ 19 num. p. Lipaviczienė raszo, kad asz praneszdama apie persiskyrimą moterių Draugystės Scrantone, ją juodinu, iszkreivoju tiesą. Trumpas iszaiszkiniimas to dalyko parodys, jogei ne Teleiszienė tą padarė, bet patys darbai p. Lipaviczienės. Pirmiausias raszai Tamista, jogei sanarės isz sykio norėjo kitų įstatų, apart 7. Taigi, jeigu draugystėje buvo tik 10, tai 3 priešės negalėjo mainyti jų. Jei tai butu tiesa, tai kam jos pasiliko draugystėje? Jug negalėjo buti prievartos? Apie vaidus, kurie ant kožno susirinkimo, kaip Tamista raszai, didinasi, niekad negirdėjau! Susirinkimą isz 11 Vasario Tamista net juokingai perstatai, kad budama virszininke negalėjai užlaikyti prigulinczios tvarkos! Nepadariau blogo praszant kalbėti pavieniu kaip pridera protingoms moterims. O kas buvo kalbėta, netik Szliupienė, kuri draugėi mus sėdėjo, bet ir patsai Dr. Szliupas galėjo girdėti, nes apie jokią negerą dalyką nekalbėta. 11 Kovo dėlei ligos negalėdama buti ant susirinkimo, tą patį vakarą macziausi su rasztininke, kuri užklausus man kaip susirinkimas atsibuvo, paduodama naujai gauta konstitucija tarė, kad 5 sanarės norėjo permamos konstitucijos, bet pasiliko nieko nenu-tarta. Tokiu budu turėjau pilną tiesą raszyti, kad Tamista budama virszininke, nesilaikėi įstatų ir viską sukreivojai. Skirsnis 5 įstatų sako: Įstatai galima pataisyti arba dapildyti tiktai ant metinio susirinkimo, to reikalaujant dviem treczdaliams sanarių. To reikalaujanczios turi pirma

praneszti visai draugystei. Tegul skaitytojai czia pasako, ar teip Tamista įstatų žodžius patalpinai? Ant netiesos nepasiremsi, melas pasilieka melu. Kokio žmogus vertas vardo, kuris savo nuomones maino kas sykis! Pamenam neperseinei patalpintus „Vienybei“ žodžius p. Lipaviczienės, atsiszaukianczius į moteris, raginant jas, kad laikytu prakalbas, skaitytu laikraszczius. Paskui jos prakalbą laikytą Pittstone O sziantdien, ar tai yra užtvirtinimas tų žodžių tveriant dr. katalikiszkas? Per szimtus metu mus klausymas bažnyczios ir skaitymas szventų rasztų, teip mus protą isztobulino, kad jeigu da ilgiau laikysimės nuo amžių tojo aprinkto kelio, tai apszviestos tautos prilygjs mums dar yrie laukinių.

Katalikiszkos Dr. tiek mums apszvies, kiek lenkes ir kitas joms panaszias. 14 metų kaip Scrantone lenkės turi draugystes bažnytines, bet nei truputį nuomonėse augszcziiau nepakilo.

Gazdini Tamista mane kasa. Gal užsimirszus esi, kad tautiszku Dr. kasa ne priguli vien prie iszdininkės, bet prie visos draugystės.

Szituo iszaiszkiniu noriu užbaigti viską, nes polemikuoti su nesuprantancziais reikalo gaila tik laiko.

K. Teleiszienė.

Vardan teisybes.

Nm. 17 „Tėvynės“ p. Pruselaitis aiszkina Žirgvaikiui apie praėjusį XIV Seimą, jo uzdarbį, nuotrotą ir nuskriaudimą S. D. Teatraliszkos draugystės. Beaiszkindamas sztai kaip iszsitarė: „isz kurių už rengimą teatro (gal norėjo pasakyti Seimo) pasiskyrė p. Tareila \$8, J. Kudirka \$5, P. Grajauckas \$3, A. Kundrota \$2.“ Czion minavoja kad „pasiskyrė“, bet neprimena, kad Jonas Tareila turėjo visą

sanvaitę darbuotis dėl surengimo seimo ir isz darbo atitraukti, ir kiek pirmiaus turėjo vargti dėlto parengimo. Jug kad ne jis, tai ir Seimas nebutu padaręs tiek triukszmų. Ir ta pati teatraliszka draug. nebutu gavus progą tokią garbę užsipelnyti. Jug reikia neužmirszti kad veik vienam žmogui viskas reikėjo apdirbti. Du ar trys mėnesei pirmiaus reikėjo sales paimti, pinigų tadą kuopos neturėjo, tadą asz ir Kudirka isz savo kiszeniaus davėm rankpinigius, kurių reikėjo apie 40dol. Seimo programą paraszyti, teatro programų korektą taisyti, nes angliszkoje spaustuveje spaudinosi. Gromatos su užkvietimais draugyszčių, apgarsinti laikraszcziuose, markės ir t. t.

Darbo buvo ne mažai ir tik į pabaigą, kada buvo viskas surengta, keletas vyrų prisidėjo su pagalba.

Kur gi tada buvo p. Žirgvaikis ir aiszkintojas? Dėlko nenorėjo to „garsaus apmokėjimo“? Ką butų mislyjys Centraliszkas Komitetas apie Seimą, jei visi teip butu rengę tą seimą, kaip p. Žirgvaikis ir jo Aiszkintojas?

Aiszkintojas, p. P. sako: „Kam nevertėjo nė plaukui ant galvos pajaust, tie apturėjo skriaudą“. Isz to pasirodo jog pas mus nevisiems rupėjo rengimas to teip triukszmingo Seimo. Mat pas mus dar vis teip yra: kad vienam arba ke- liem turi visi plaukai ir net kiszenius pajausti. O kada viskas gatava, tada ir tie laukėjai keptų karvelių pradeda rodytis priesz visuomenę, kad ir jie, ten ir ten, truputį prisidėjo, nors „jiems neturejo nei vienas plaukas pajaust“. Man rodos, kad jeigu mes rengėm kokią nors tautiszką iszkilmę arba apvaikszcziuojimą, tai neatbutinai turim visi be skyriaus prisidėti ir kiekvieno „plaukas pajaustu“. Tada tai

mes galėtumėm turėti gražias tautiszkas parodas. O jei mes per petį ziurėsime ir dar saky-sim, kad: „jus dirbkit, o mums netur nė plaukas pajaust“, tai vis pas mus bus visoki nužiu-rėjimai, nužvelgimai ir t. t.

Kas link mano pasiskyrimo \$8, tai tą paėmiau už darbą pagal visų nutarimą, nes visą sanvaitę turėjau atsitraukti nuo darbo.

Bet kad tas iszrodo, kad tuomi padariau skriaudą visuomei, tai asz nenorėdamas tos „skriaudos“ daryti atiduosi tuos 8 dol. ir dar pridėsiu 1 dol. atgal Susiv. kuopai, o toji tegul paskirs ant kokio nors tautiszko reikalo.

Bet su tuomi užkviečiu visus Seimo rengėjus, ir tuos, kuriems „nevertėjo nė plaukui ant galvos pajaust“, kad paaukautu ant tautiszku reikalų visos sanvaitės uzdarbį. Jei visi teip padarys, tada visuomenė pamatys, kad isztikro mes jieszkom teisybės ir esam karsztais mylėtojais savo tautos, bet ne „laukėjai gatavų pyragų“ ir ne koki rėksniai.

Iszeikim vyrai nors kartą ant darbo lauko ir pradėkim dirbti. Riksmas vis pasiliks riksmu. Bet jei ką norim veikti, tai ne reikalaukim už tai pasilinksminimų ir padėkavonių, kaip kad padarė Teatraliszka draugystė. Už vargus ir kankynes padarė pasilinksminimą ir keletą dolerių ant to iszleido. Toki pasilinksminimai nieko mūsų nuvargintai tautai, neatneszė ir negal atneszti!

Lietuvos Sunus

Jonas Tareila.

Draugystė „LAISVĖS LIETUVIŲ“ isz Shenandoah, Pa. nusipirko visuomeniszkas kapines, kur galės gauti visi žmonės valną pasilaidojimą, ne skiriant tautos nei tikybes ir dar ypatingai už pigesnę prekę kaip kitur.

Komitetas.

VAIZDELIS

isz parapijinių pasilinksminimų.

I.

Saulė pakilusi į pusryčius, apszvietė visą kalnuotą apielinkę; buvo asztunta valanda, o žmonės dar vis rinkosi skubiai ant artymos geležinkelio stotės; kiekvienas apsirėdęs poniszkaiki su juodais drabužiais, staczioms baltoms, kaip sniegas, apikaklėms; dauguma neszėsi surisztus baltus ryšėlius, rodosi buvo pasirengę į kelionę.

— Kaip matau tai sziaudien diena uapaprastai gal czia bus kokia ypatinga iszkilmė? — užklausia nepazįstamo storo pono, kuris vėpsojo szale stotės į pasipuosziusių merginų burį.

— Ogi piknykas — atsakė nepazįstamas atkreipdamas į manę savo mėlynas akis.

— Piknykas — kas tai yra piknykas? — mąszcian savyje. Esmi matęs gužynę, susirinkimus jaunimo Lietuvoje.

Matuszė mane pasakodavo apie „bilijuszus ir majuvkas“, bet apie piknyką niekad man nepaaiszokino.

— Kas tai yra piknykas? — užklausia pasidrašinęs nepazįstamo pono valandėlę patylėjęs.

— Tamista turbūt esi grinorius?

— Nesuprantu ponuli grinoriaus — atsakiau.

— Grinorius, tai yra žodis angliszkas ir reiszkia „žaliukas“. Asz norėjau Tamstos užklausti ar senei esi pribuvęs isz Lietuvos?

— Trys mėnesi kaip apleidau savo gimtinį krasztą.

— Trys mėnesi! O kaip Tamistai patinka szia nauja žemė, ir gyvenimas? — Klausinėjo toliaus nepazįstamas ponas, žiurėdamas man į akis.

— Kas czia gali patikt, ar tie erszkėcziuoti augszti kalnai, ar tie suodini žmonės! Nepatinka man ponuli man szis

gyvenimas, neramu czia ypacz kad..... Jau kad tikt Dievas duos sveikatą, užsidirbsių ant laivakortės, tai sprusių tuojaus į savo szalį. Ten rodosi kits Dievas, kiti žmonės!

— Į savo szalį? — paantrino mano žodžius szipsodamasis ponas. — Kiekvinas žaliukas pribuvęs isz Lietuvos teip sako, kad užsidirbęs ant laivakortės grįsz į savo szalį, bet kaip tik uždirba musztinį ant pragyvenimo ir antras atlieka, tai jų mislys persikeiczia į ant-rą pusę; su pinigais atranda czia gėrus žmones ir draugus, o su draugais įgauna ir ramybę. Tie augszti akmenuoti kalnai pripildyti yra auksu, o juodi, suodini žmonės jį paima ir sunaudoja. Czia yra tas pats Dievas, tas pats tikėjimas, tos paczios bažnyczios ir tie patys kunigai, tik reikia jų klausyti.

Tas keistas ponas matyt suprato mano szirdies troszkimą, pamislyjau savyje.

— Teip ponuli, viskas tas pats — pratariau padrašintas meilinga pono kalba. — Senas mūsų klebonas teip-pat sakė iszeinant man isz Lietuvos, kad ir czia tas pats Dievas, tos paczios bažnyczios ir toji pati Dievo garbė, bet man iszrodo prieszingai, rodosi atzagariai ir gana.

Szvelni dievota pono kalba pritraukė mane rodosi su nematoma spēką ir padrašino prie tolesnio pasiguodimo, bet tame tarpe trukis užskambino ir pradėjo judintis isz vietos ir po valandėlės pranyko greitai isz mano akių. Pasilikęs ant vietos stovėjau ilgai nesijudindamas; mano mislis pagavo szvilpentis vėjas ir neszė toli, toli paskui bėgantį trukį....

II.

Smarkus rudenio vėjas tarsi užsirusťynęs purtė pageltusius medžių lapus, o giedra saulė užkopus virszkalnų virszunių kaitino, rodosi norėdama pergalėti savo prieszą. Pakalnė-

je stovėjo szimmetinei lapoti didieji rieszutų medžiai, iszskėtę virszui placzias savo szakas; medžių pauksmėje mirgėjo minia susirinkusių žmonių yvairios lyties; visi buvo nuilsę ir nūsikankinę; girdėtis buvo smuiko balsas.

Po valandos garsus smuikos balsas aptuko, isztroszkusieji skubinosi vilginti džiustanczius savo liežiuvius. Reikia pripazinti, kad susirinkusi minia panaszi buvo į tikrus kankintinius, pagal „Tundaliaus fantaziją“. Protas neįstengia spręsti, kojios neremia, o szirdis norint dega ugnine liepsna, tai ant jos pila vis daugiau ir daugiau žėruojanczių žarijų. Vieni suvirtę augsztieninki per tysanczias szieksztas murmėjo savyje kaszin kokius nesuprantamus žodžius ir mosuodami rankomis szaukėsi pagelbos; antri klupojo ant kelių atrėmę kaktomis į dregną žemę ir stėngėsi patys pasigėlbėti, bet visas jų darbas buvo veltu. Tikt vienas buinus, stiprus „iszrinktasis“ apikabinęs tvirtai už kaklo savo pacziai kalbėjo isz tikros szirdies: „Mariute szirdele, asz tave myliu kaip pats save!“ o į motinos sejoną įsikabinęs mažas kudikis szaukė plonu balsu: „Mama, mamyte tave tėtis pasmaugs!“ Ant szių visų regyklų niekas neatkreipė savo akių. Smuikorei įtempę stygas vėl pradėjo smuikuoti, bet smuiko balsą pertraukė staigus, garsus, balsas szuivio.

Minia šumiszo: stipresni stėngėsi parblokszti silpnesnius norėdami isztirti priezastį staigaus balso, pakėlusio sumiszimą tarpe susirinkusių.

— Ar kas blogo atsitiko? — užklausė vienas augaloas vaikiną, su geltonais garbinuotais plaukais tulo juokdario, kuris atsirėmęs pecziais į nupjautą stuobrį pasakojo.

— Nieko blogo neatsitiko — atsakė užklaustasis. — Tikt viena auka puolė, tiktai viena!

Nėra ko gailėtis, nes tik viena, pirmutinė, tik pirmutinė ant Dievo garbės!

— Ant Dievo garbės?! — atkartojo jo kalbą stovinti rate klausytojai.

Už pusės valandos visoje apielinkėje stojosi grabinė ty-la. Varlės, kurios pirmiaus kurkė drąsei iszkiszę virszun savo galvas, dabar nustojo, lyg susigėdino ir pasiskaudino — panėrė į gilumą vandens; maži pauksztelei persigando ir pasislėpė susipynusiose medžių szakose, tikt szale liuliuojantis ežeras nenusiminė, rodosi užsirusťynęs metė vilnis į savo kietas akmenines sienas.

III.

Ant sienos kabantis laikrodis sukosi skubei skaitydams dienas ir valandas, kurios slinko be sugrįzimo. Bažnyczios varpo balsas apreiszkė kas zin kokią liudną žinią; žmonės pradėjo rinktis isz visų szalių. Viduryje bažnyczios stovėjo ant morų grabas, apdengtas juodu kyru ir apstatytas daugybe žibanczių žvakių, o susirinkusių veidai reiszkė nu-liudimą. Neuzilgo pasirodė jaunas klebonas apsidaręs bažnyciniuose rubuose ir atkalbėjęs keletą maldų nesupranta-moje kalboje, paszlakstė szventu vandeniu ir pasmarkė grabą su kodyla, ir atsigrežęs į susirinkusius pradėjo graudziai pasakoti apie velionio gyvenimą, pilną tikėjimo ir paklusnumo bažnycziai. Pasakojo ilgai apie szventuosius, kurie dėl Dievo garbės padidinimo nesigailėjo nei turtų, nei sveikatos pagaliaus ir gyvastį savo nedrovėjosi paszvesti.

Susirinkusieji visi verkė linguodami galvoms. Verkė ir pats klebonas. — Verkė dėl to, kad velionis neturėjo gimi-nių nei prietelių, ir sziaudien, kada susirinkę atiduoda jam paskutinį patarnavimą, tai klebonas paskutiniu kartu, paskutinį velionio skatiką paima ant Dievo garbės!

Griežlė.

Ar socialistas gali būti kataliku?

SODIECZIAMS IR DRAUGAMS DARBININKAMS PARASZE ŽMOGUS.

Teip mes žiurime ant paties tikėjimo. Kunigai pradėjo smarkiai užpuldinėti ant mūsų, kaip ant katalikystės priešų, kaip ant netikėlių ir bedievių. Iš pradžios šaukė tikrai, buk mes bedieviai, o paskui jau išsiplatinus socializmui tarp darbininkų, pamaczius darbininkams, juog socialistai nori tokių daiktų, kaip sutrumpinimas dienos darbo, visatino balsavimo¹⁾, užlaikymo ant senatvės, susirgus ar szejp kokių atsitikimų, socialistai reikalauja, kad kiekvienas turėtų duoną, o vienas nesipenėtų iš darbo kitų, žodžiu, persitikrinus darbininkams, kad socializmo reikalavimai yra visai dori ir teisingi, — tuomet kunigai pradėjo kalbėti, kad jie nori to paties, ką ir katalikizmas tikėjimas nori, tai-gi darbininkui užtekse, jeigu bus tikrais katalikais.

Bet mes matome, kad kas kitas yra Dievo žodis, o kas kitas žmonių rėdas, kas kitas rasztas szventas, o kas kitas bažnyčia, kuri, yra žmonių įtaisa, teip pat permainoma, kaip ir viskas, kas yra žmogaus. Katalikizmas tikėjimas gyvuoja arti 19 amžių, o per visus amžius buvo engimas ir prispaudimas, per tą visą laiką turtingieji skriaudė beturczius. Tikėjimas buvo savo keliu, o jo karszti išpažintojai skriaudė dirbanczius žmones ir gyveno iš kruvino jų prakaito savo keliu.

„Mylėk artymą, kaip patsai savę“, prisako katalikizmas tikėjimas, o neveizint į tą ilgus amžius buvo persekiojimai tikėjimiszki, bažnyčia liepė deginti svetimtikius ant laužų, nors, teisybė, ir stabmeldžiai yra mūsų artymais, ir katalikų kunigai ne sakė teip, kaip Vieszpats Jėzus: „Atleisk jiems, Vieszpatie, nes nežino, ką daro“, bet baudė juos kancziomis ir myriu už jų persitikrinimus. Matyt jau iš to, kad bažnyčia ir tikėjimas tai ne tas pats. Bažnyčia kaip žmonių įrengimas lavinos vienkart su išsilavinimu žmonių draugijos ir, norėdama joje gyvuoti, turėjo taikintis prie jos. Ir nors Kristus pasakė: „Mano karalystė ne ant szio svie-

1) Užrubežyje tas yra reikalaujama, pas mus, Lietuvoje, viens caras viską daro ir žmonės gali balsuoti tikrai rinkdami vaitą — staršziną.

to“, kunigai vienok, kaip žmonės, ant szio svieto gyvenantieji, turėjo kaip norint įkurti dabartinį gyvenimą ir įgyti szio svieto turtus. O kada-gi sziuos žemiszkus turtus pristatydavo aniems szio svieto galiunai, didi ponai ir pinigucziai, kunigaikszcziai ir bajorai, o ne beturcziiai, dirbantieji žmonės, nes jie patys daug neturi, tai-gi kunigai turėjo kreipties prie tų, kurie turėjo galybę ir turtus, ir visuomet ėjo ranka į ranką su bajorais, pinigucziais ir vyresnybe. Ir nors kunigai skelbia pamoksluose kad prieš Dievą visi žmonės lygus, bet vienok netik nekuomet nesiprieszino žemiszkam nelygumui, bet dar užstodavo už jį ir iszteisindavo, ir nors 7-tas prisakymas sako: „nevogk“, bet nelaikė to niekad už vagystę, jeigu turtingas gyvena iš svetimo darbo, o kartais ir sziantdien girdime iš sakyklų tokias numones, kad jau svietas teip sutvertas, jog turi būti ir turtingi ir beturcziiai, jóg vieni turės dirbti dėl kitų.

Dabar-gi suprasime, kodėl sziantdien darbininkams ir muzikams (valsziionims) pradėjus reikalauti savo tiesų kunigai teip smarkiai užpuolė ant jų. Gal nevienam ródosi įstabu, jog kunigai užpuola ant mus už tą, kad einame prieš dabartinį rėdą, ir teip karsztai ir nuoszirdžiai gina jį. Jug Kristus pasakė: „karalystė mano ne ant szios žemės“, kodėl vienok jiems rupi szios pasaulės karalystė, kudėl užstoja už rėdą? Nėra tai siekis tikėjimiszkas, bet politiszkas ir savmeiliszkas reikalas.

Teip pat užstoja privatiszką savastį, tą savastį, kuri yra rankose nedidelės privileguotos luomos. Ar katalikų tikėjimas prisako kad didelė daugybė žmonių neturėtų jokios savasties ir dirbtų tik užlaikymui ir padidinimui savo skriaudėjų turtų? Šaukiasi prie krikszcziioniszko nusizeminimo kunigai, kad įkalbėti žmonėms darbininkams, kad jiems lemta kentėti be murmėjimo, ir nuolatos raminti rojumi aname gyvenime. Bet niekuomet to nepritaikindavo prie turtingų, neužgindavo jiems didinti savo mantos skriaudimais ir neramino jų laime kitam gyvenime. Darbininkai ir artojai sodiecziai nori pagerinti savo gyvenimą, savo likimą, ir nori czionai ant žemės, iki paklius į dangų, žmoniszka gyventi. Katalikų tikėjimas negina žmonėms jieszkoti gerovės, apszvietos ir

laisvės, iszskirtinai neduoda tiesos naudoties iš tų turtų iszskyrus didelę daugybę žmonių dirbanczių. Jug Kristus iszginė su botagu muitininkus iš bažnyczios. O kada darbininkai stoja prieš savo skriaudikus ir engėjus, puola ant jų net vyskupų iszkeikimai.

Bet nieko neveikia nė keikimai, nė pamokslai, nė prikalbinėjimas per iszpažintį, socializmas skubinai platinasi tarp darbininkų. Tuomet kunigai negalėdami plaukti prieš srovę, neva permainė savo paziuras ir pradėjo pasakoti, jie esą darbininkų bicziuoliai, tuli jų reikalavimai esą teisingi, darbininkai ir muzikai privalą isztikro rupinties apie pagerinimą savo padėjimo, bet kad tik neeity iš vieno su socialistais.

Kituose krasztuose, Anglijai ir Prusuose, daugelis kunigų nuoszirdžiai linki gero darbininkams ir su jais iš vieno kovoja prieš skriaudimą ir vergystę. Tie neiszmislioja ant socializmo ir randa teisingais jo reikalavimus.

Kiteip elgiasi mūsų kunigai. Kur tik gali ten stengiasi prieszginiauti mums, o ten, kur nieko negali įveikti, vartoja įvairius iszmislus. Kartais užmeta visą priezastį dabartinių vargų ant žydų, tartum nežinodami, jog yra daug dirbanczių žydų, kurie didelius vargus vargsta. Jeigu kartais darbininkai sukyla prieš engėją — kataliką ir jokiu budu sandara negali būti įvykdinta, tuomet rodo esą szirdingais darbininkų bendrais ir sako: „Na teip, darbininkai teip pat žmonės, turi biskį tiesą“. Teip jie elgiasi sukilus darbininkams. Visuomet ten, kur sujudo darbininkai, aczių socializmo iszsiplatinimui, iszlenda kunigai kaip su druska po pietų su savo prielankumu darbininkams. Tiek szimtu metų nė biskio nepasirupino apie darbininkų gerovę ir nieko jiems nepadėjo, nors turėjo įtekmę ir pinigus ir szviesą, o dabar, kada mes varguoliai patys pradėdam judėti, sako mums, kad be globėjų su ilgais skverniais neprivalome nė žingsnio žengti.

Įvairių, kartais ir bjauriausių įrankių vartoja darbininkų ir laudies judėjimui suturėti ir isznaikinti. Jeigu neįveikia iszkeikimais, pamokslais, arba stacziai sakant, piktžodziavimais ir melagystėmis, tai jie bando socializmą naikinti skundais vyresnybei, policijai.

(Toliaus bus.)

LATVIU TAUTA,

KITAKART IR ŠPADIEN.

P A R A S Ė
JONAS SLIUPAS, M. D.

(Tąsa)

susidūrė su Latvių gyvenimu, ir iš to įpatingo susidurimo ištekėjo jo raštininkystos darbai.

1862 m. Latvių draugų beedriba įkėlė Neikena už direktorių Vidziamio nuodalos. Pakurstytas per draugystę, jis iš Graikų kalbos išguldė latviškai Povilo gromatą į Romėnus, o taip gi 1863 m. ir po tam nuo 1865-67 m. jis išleidė „Zēla beedri“. Savo apysakose Neikens pasirodo diktų Latvių raštininku, nors remdamas tikybos lieta. Mat 1862 m. emė Petropylėje išėdinėti „Peterburgas Awises“ ir išjuokti senų laikų užstavinėtojus ir kuningijos pamokymus. Tad reikėjo atspirti prieš tokį naują dvasės apsiereškimą, ir išėjo „Zēla beedri“ dėl pastiprinimo žmonyse krikščioniškos dvasės¹⁾. Didoką dalį to veikalo jima Liuterio raštai, o kita — bažnytinė istorija. Sąmazgis su krikščionių dvase regimas yra taip gi kitose apysakose, kaip kartais jau nuo antrašo: „Tu Deewu mihto?“ — „Waj dewitais baušlis wehl špehka?“

Ypatinga yra, kad Neikeno apysakose Latviai yra nupiešti taip, lyg kad juos ranka apčiupinėtum. Koki gi yra tie Latviai? Buvo juk laikas, kad Latviai nebuvo už žmones laikomi. Rods tokios pažvalgos pamažu persimainė, ir persimainė per darbą tų, kurie Latvius nupiešę yra iš gerosios pusės, beje per Latvių pirmus apšvietėjus, išvaduotojus, gero vėlytojus. Taip senis Stenderis pakelia Latvius augščiau baudponių, kada aniems įbruka sakinį: „Jus ponai, klausy kitėsi: mes duonos tėvai esame, mes jums tą duoną nešame“, o taip gi savo dainose Latviams priskaito žmoniškas įpatybes. Dar labiausiai Latvius guodžia Garslibis Merkelis, kurs nupiešia pėreitės Latvių didvyrius, kaip ana teikoje „Wanem Imanta“ Imanta kariauja tikrai karėse už teisybę, arba Kaupį (Kaupą) jis perstato už jieskinį dėl jaunuomenės. Dabar vėl „Peterburgas Awises“ Latvius idealizavo. Tai gi ir Neikenas nupiešė Latvius, bet Latvius, kaip jie iš tiesų buvę yra jo laikuose: jo Latviai yra žmonės, kurie jaučia, kaujasi, viliasi, liudi, krinta ir keliasi, ir turi labas ir nelabas širdis, beje geras ir paunksniuotas puses dušios. Rods ir pobudis daktarų, kuningų ar ponų yra užgriebiamas, bet tie jie yra perstatomi nuo gerosios pusės. Žinoma, ne be to, kad ir Latviai kaip kur nebutu vienpusiškai nupieštais išėję, kaip ana mokytojas rašte „Par Oliēm“, senutė ir medšargis apysakoje „Bahris“; tie ir kiti nupiešti tapė kaipo idealai tikėjimiški, krikščioniški. Matomai kuningiškas amatas raštininką patraukęs yra prie to daildariško darbo! Kartais Neikens duoda pamokymus netinkančius prie apysakos, kaip ana rašte „Kam taisniba“ jis apgailistauja, kam Latviai neapsibuvę yra kaimuose, kaip Igauniai, Rusai, Lietuviai ir t.t. Rašte „Us deramu deenu“ jis išmėtineja, kam per daug maino ukininkas savo šeimyną, o šeimyną savo ukininką. Apart minėtų jau apysa-

1) Ištraukos yra išleistos Rygoje, 1878 m., per R. Auningį, Umurgos kleboną, po antrašu: Jura Neikena stahsti, dseešmas un gudribas mahzibas.

kų, prie geresniųjų reikia dar priskaityti „Waj pamahtei naw gruhti?“ Kalba visuose Neikeno raštuose yra gera, ir regima jos gili pažintis. Apysakos Neikeno yra realistiškos, o aname laike realizmas nebuvo priprastas: Leitans išguldinėjo Smidto apisakas apie galinčių kentėjimus ir darbus (Genowewa, Eustakius) ir kiti raštininkai to laiko leido tolygius raštus į svietą. Peterburgo Awises apipasakojo Latvių gyvenimą vienpusiškai ir paviršium. Jau reališkesni raštai buvo apgarsinti per Pantenių, Berentą, nors tie neįstengė originališkuose raštuose gyvenimą Latvių nupiešti. Tai gi Neikeno apysakos buvo kas kitas, čion matosi Latvių gyvenimas ir daila, ir todėl jos pasilieka žiedais Latvių rašliavos. Žinoma realizmas Neikeno skiriasi nuo mūsų dienų realizmo; anot Neikeno — krikščionių mokslas ir tikyba išlygina visas paines ir esančios formos gyvenimo tinka, kad žmogus laimę atrasti sav galētu. Todėl jis nėra kelialaužiu žmonijos sunkiuose klausimuose, ir žinoma negali lygintiesi su kitų tautų didžiaisiais raštininkais.

14. Jurgis Allunans (1832-64 m.)

Latvių kalbą kuopti ir tautą į apšvietimą vesti buvo užduotimi A. F. Jurgio Allunano. Tas vyras gimė 1832 m. Vidziamyje Jaun-Kalsnavos muižėje, kur jo tėvas buvo arendoriumi; potam 1839 m. tėvas išsikraustė į Kuršą ir apsigyveno arti Jelgavos. Jurgis, baigęs žiamesnius mokslus, 1848 m. įstojo į Jelgavos gymnaziją ir ten pasiliko iki 1854 m. Įpatingai jis mylėjo Romėnų ir Graikų kalbas, ir dar gymnazijoje budamas jis mąstė apie Latvių kalbą ir rašinėjo tulas daineles arba vėl guldė iš vokiškų dainių, nors tėvas ir motyna su visu priešingi tam buvo, kad jų sunus latviškai ką rašinėjo. Jurgis įpatingai rūpinosi Latvių kalbą apvalyti nuo svetimžodžių ir todėl atmetęs jau nors įsisenėjusius žodžius įvesdino savus „nukaltus“ (kaip va: ažuot dišchleris jis rašo galdneeks, ažuot zimmermans — namdaris ir t.t.) Taip gi nors pats nemuzikališkas budamas, jis įpatingai mėgo dainavimą, labiausiai dainas Joninių vakarais lyguojamas. Kada jis persiliudyjo, kad Vidziamyje jaučiaus buvo lyguojama, negu Kurše, vasaros mete jis nesykį keliavo pėščias į tolymą Kalsnavos apgabalį Vidziamyn, idant ten pasidžiaugtu širdkilemis gaidomis lyguošenos.

Parleides ligą namie, 1856 m. Jurgis traukė į universitetą dėl studijų valstijos ukės mokslų į Tėrbatą. Čion susirado į 20 ar 25 studentai iš visų Latvijos šalių, įpačiai iš Kuršo, ir susirinkdami vakarais į kuopą jie šnekėjosi apie Latvių kalbą. Bet kad vėliaus išdygo studentų draugystė „Akademika“, tie vakarai pasiliovė dėl to, kad prisidėję buvo Vokiečiai, Igauniai ir kiti, kurie Latvių kalbos nei girdėte nebuvo girdėję. Todėl Allunans po valei atsišaldė nuo draugavimosi su studentais. Tėrbatoje jis rado liuoną dirbti dėl Latvių raštų, ir pirmas jo veikalas spausdintas buvo po antrašu: „Dseešmiņas latweeschu waloda pahrtulkotas“, kur ant galo yra „kahds wahrds par latweeschu walodu“. Kaip kalbos žinovas J. Allunans yra skaitomas už pirmtakuną Kronwaldo Atto, nes ką Allunans taip veikliai pradėjo, tą Kronwalds vėliaus toliaus tęsė ir dapildė. Vėliaus, dar studentaudamas, jis išleidė raštelius, po antrašu: „Šehta, daba, pasaule“, kurių išėjo tris 1860 m. Toliaus tapė spausdinta jo ilgoka apysaka: „Konterbandneeka sehns“. 3) Allunano troškimu buvo pa-

kelti Latvius svetimtaučių guodonėje ir Latvius pamokinti, kad savę guodotu, ką galima atsiekti per mokslą, anot jo dainelės —

Ne wis šlinkojot un puhstot
Tautu laba goda zeļ,
Ne, pee prahta gaišmas kļuhstot
Tauta seed un tauta šel.

Ja ikweens tik seme šehtu
Weenu graudu wešelu,
Kas tad išskaitit gan špelhtu
Selta kweešchu krahjumu.

Bet kas leelidamees pahrdot
Wed us tirgu pelawas,
Tas ka pelus wehjam ahrdot
Suhd no ļauschu peemiņas.

Pabaigęs mokslą, dėl sveikatos atgriebimo jis pabuvo namie, o po tam traukė į Peterburgą, kur įstojo į girinę akademią įpatingai tyrinėdamas botanikos mokslą, ir subuvo iki 1862 m., kada akių skaudėjimo dėlei atsitraukė. Budamas čion tulą laiką, jis pastoj vienu iš įsteigtojų bei sądarbininkų „Pet. Awises“. Sveikatai nykstant, jis kako namon į Kuršą pas brolių, kur 1864 m. pasimiręs tapė iškilmingai palaidotas Virzavos kapuose.

Nors trumpai dirbęs, tačiau Allunans paliko tarpe Latvių brangią atmintį. Tarp kitų dalykų ant jo kapo tapė sudėtas vainikas su tokiu parašu nuo Jelgaviečio:

Tu karoji pret tumsas waru
Ar gaišmas špelka eerotscheem
Un karodams islaidi garu —
Nu dūšēi pee šentehweem.

15. Karolis Baumans.

Karolis Baumans, mokytojas ir komponistas, gimė 1835 m. Vidžiamyje, Vilkenės Indrikių pusmūižėje, kur jo tėvai buvo nuomininkais (arendoriais). 1856 m. jis pabaigė kursą Valkų seminarijoje; pabuvęs dvejetą metų mokytoju, jis 1858 m. traukė į Petrąpyle ir veikiai po tam gavosi už mokytoją prie szv. Onos moksloinės. Budamas vėliaus vėl privatišku mokytoju, jis susipažino su reformatų moksloinių direktoriumi, V. Margotu, ir priėmė vietą prie tojo moksloinės

Karolis Baumans.

kur trisėsi nuo 1860-65 m.; čion jis parašė knygelę „Elemente deutscher Schrift und Sprache“ (1865).

Kaip Kronvaldų Atis savo laike buvo Tėrbatoje Latvių jaunuomenės sargas ir augintojas, taip Baumanu Karlis buvo Latviams Petrąpyle augštesnėse moksloinėse, kur rods buvo daug sunkiaus surinkti į pulką išsibarsčiusius po visas pakrantes studentus. Jo namas buvo lyg svetainė, kur Baumanas stiprino tautišką stingrybę, kur jis pats savo kompozijas mūzaisti ant fortepiano, ir kur gelbėjo reikalaujančius mekos paglobos. Baumans buvo pirmas išvagotojas latviš-

kų kompozicijų lauke. Muzikos pirmą mokslą jis buvo gavęs nuo Limbašių mokytojo Schmidto ir J. Oheimo, vėliaus Valkų seminarijoje nuo J. Zimsės. Vėlesni jo mokytojai buvo: C. Claus, E. Meyeris, prof. Cerny; kontrapunktų mokėsi nuo Thomaso ir kompozicijų mokslą įgyjo nuo prof. Glavačo Petrąpyle. Petrąpyle Baumans suėjo į pažintį taipgi su Kronvaldu, Juru Allunanu, Krogsemių Miku ir k. Baumans sukėlė didelį truksmą priešininkų abaze išleisdamas „Latwju tautas dseešmas likteni“, „Austru“ ir t.t., nės tuomi parodė, kad ir Latvių muzika yra bagota jaukiomis tautiškomis ypatybėmis. Jis savo triūsų parodęs yra, kad prieš lietą, kurią pati tauta atžino už deringą ir labą, yra veltui kariauti. Iki šiai dienai jo „Latweešchu tautas himns“ — „Deews, šwehti Latwiju“ — yra dainuojamas per tautiškas šventes. Rods vėliaus begalinė labširdystė surustino jam amžių ir sutraukė jo kanklių stygas, bet Latvių tauta Baumano vardą nėkad nedrįs pamiršti. Apart paminėtų kompozicijų, randasi dar „Lihgo“, „Mortuos plango“, „Latwju tautas dseešmu liktens“, „Salamano mahz. III nodaļa“, „Seedoņa šapnis“, „Mescha tehws“, „Leepas aina“, „Lihgas šwehtki tagad klaht“, „Dseešmu wihtols“ ir t.t.

Baumans darbavosi dar kaipo dramaturgas, surašė keletą „lugų“, beje: „no tumsas zaur duhmeem pee gaišmas“ (2 veikmėse), vokiškai „Wahnwitz“ (operette 3 veikmėse) ir „Ubi bene, ibi patria“ oder Jesuiten in Frack und Talar“ (5 veikmėse).

16. Kristijanis Barons.

Kristijanis Barons.

Kristijanis Barons, Latvių dainų rinkėjas, gimė 1835 m. Ihlėje, Kurše, kur jo tėvas buvo vagoniumi; tėvui išėjus į Dundagą, jaunas Barons pergyveno čion jaunystos metus ir nuo Duensbergų tėvo įgyjo pirmąpradinį mokslą. Regimai Duensbergo dvasė perėjo ant Barono, kad jis su tokia meile trisėsi apie tautos dainas. Vėliaus jis lankė Ventspylės aprinkės moksloinę ir potam Jelgavos gimnaziją, kurią pabaigęs cum laude, 1856 m. įstojo į Tėrbatos universitetą, kur iki 1860 m. studiuvojo visu pirmu matematiką, tad astronomiją. Latvių studentų literariškuose vakaruose Barons pridėrėjo prie darbininkų dėl išlavino latviškos kalbos ir paplatinimo nuomonių tarpe Latvių. Vasaros dyklaikyje jis mėgo keliauti po Latviją, įpatingai po Vidžiamį. Vaisiumi tų kelionių buvo „Muhšu tehwsemes aprakstischana“, išėjusi iš spaudos Jelgavoje 1859 m. Nukilęs į Peterburgą, jis įstojo į redakciją „Pet. Awises“ kaipo sądarbininkas, o vėliaus, kada Jurgis Allunans sunkiai susirgo, pastoj vadovu tojo laikraščio. Kaip karštai Baronui rūpėjo Latvių išlavėjimas, duodasi matyti iš jo polemikos su užsipuolikaiis ant laikraščio ir jo linkmės. Peterburgo Geografiškai Draugystei velyjant, toliaus jis surašė „Ukazatel sočinenij o korenych žiteliach“ (Toliaus bus.)

Isz visur.

Maskolizskas „szventasis sinodas“ iszleido slaptą aplinkrasztį visiems popams, praneszdamas, kad ekskomonikuoja (iszmeta isz pravoslavijos) grovą Leoną Tolstoj, už nepaklusnumą pravoslavijai. Ir jeigu mirtu Tolstojus, tai jokis popas neprivalo suteikti jam paskutinių sakramentų, nei laidoti ant pravoslavizskų kapinių.

Paryžiuje apgarsino testamentą mirusio barono Adolfo Rotszildo, kuris paskyrė 25,000,000 frankų ant labdarinių mierių. Vieną mil. isz tų su szelpimui dvasizskųjų, katalikizsko, protestonizsko ir žydizsko tikėjimo. Ant pastatymo ligonbuczio dėl serganczių akimis 6,000,000 frankų.

Mieste Sidney, Australijoi, maru apsirgo 142 žmonės, isz kurių 49 numirė. Maru serganczių yra visuose pajuriniuose miestuose, kur tik atplaukia isz kitur laivai. Valdžia suorganizavojo tam tikrą armiją gaudymui žiurkių, kurios tai platiną maro ligą. Toji armija sugaudė jau 12,000 žiurkių ir sudegino. Valdžia ant mėnesio iszduodanti \$250,000 ant visokių sveikata užlankanczių įtaisų, kad neduot iszsiplatint marui.

Didele Ekursija!

Brooklyno ir New Yorko lietuvizska parapija dieną 15 Liepos daro pasivažinėjimą (excursion) ant marių. Jau turi nusamdytą puikų laivą, ant kurio gali tilpti 2,500 žmonių. Prie skambėjimo puikios lietuvizskos muzikos gales szokti ant sykio 200 porų. Bus tai meiszpasakytai gražus ir linksmas pasivažinėjimas, todėl vi-us lietuvius, idant teiktusi kuoskaitlingiausiai susirinkti, nuoszirdžiai užkviecia

Komitetas.

Pajieszkojimai.

Asz Juozas Klusaitis pajieszkau savo brolio Vinco Klusaiczio, paeinanczio isz Suvalkų gub., Virbalių valsčiaus, 15 metų kaip gyvena Amerikoi. Patsai, arba kas kitas ji žinote, malonėkite suteikti žinę ant szio adreso:

Juozas Klusaitis,
70 Bak Row, Bothwell Park,
Bellshill—Scotland.

Asz Jonas Albaitis pajieszkau savo draugo Antano Sabaliaucko. Turiu prie jo labai svarbų reikalą. Kas apie ji žinotumėte Amerikoi, arba patsai, teiksis suteikti mą žinę ant szito adreso:

Jonas Albaitis,
70 Bak Row Bothwell Park,
Bellshill—Scotland.

Mano brolis Petras Krapaviczius isz Luzerne, Pa. pajieszkojo manęs per „Vienybę“ ant ko asz tuojaus atsiliepiu per laiszką, bet negavau jokio atsakymo; matyt laiszkas nepateko į jo rankas. Dėlto meldžiu Luzernės lietuvių praneszt Petru Krapavicziui, kad jis paraszytu pas mane ant szito adreso:

Adomas Krapaviczius
7 Whitney str.
Worcester, Mass.

Valnamaniu Seimas!

Turtingi ar vargszai, bile valnamaniai, teiksis pributi isz New Yorko, Brooklyno, Jersey City, Newarko, Elizabetho ir t.t. o ir isz visos Amerikos už praszom valnamanius delegatus ant Lietuvizsko Valnamanių Seimo, kuris bus nedėlioje 3 d. Birželio (June) 1900 m. ir prasidės 1 valandą po pietų, svetainėje po num. 213 Forsyth str. New York.

Dėlto biznieriai ir darbininkai bukite ant Seimo, nes bus labai žingeidus dalykai girdėt. Susirinkimo Komitetas.

Naujos knygos.

„Vienybės“ redakcijoi gaunamos szios naujos knygos:

- Ideja ant meszlyno* -10
Trumpa Geometrija [su 147 paveikslais] -30
Žuibas ir Griaustinis [su paveikslais] -15
Epikteto Aforizmai -15
Apie Joną Gutenbergą [su paveikslais] -15
Bulvių vaisinimas -10
Trys pamokslai apie gaspadorystę -10

LIETUVISZKAS KRIAUCZIUS Kaz. Miliszauskas

236 E. Market str. Wilkes-Barre, Pa. Siuva puikiausiai visokius siutus pagal naujausią madą, duoda druta ir gerą materiją ir už pigę prokę. Teipogi senus ant naujų perdirba. Visi pas savo Tautioj.

ONLY \$5.00

SEND US \$5.00 as a guarantee of good faith and we will send you any fire proof safe by freight, C. O. D., subject to examination. You can examine it at your freight depot and if you find it the equal of any fire proof combination lock iron and steel safe made and about one-third the price charged by others for the same size and grade, pay your freight agent our special factory price and freight charges, less the \$5.00 and we will return you \$5.00. 100-lb. combination lock safes for the home, \$6.95; 200-lb. office and store safes, \$11.95; 500 lbs., \$17.95; 700 lbs., \$21.95; 1000 lbs., \$28.50; 1250 lbs., \$32.50; very large double outside and double inside door safes for large business, factory, jewelry or bank, 40 inches high, 2400 lbs., \$48.75; 60 inches high, 5000 lbs., \$59.75. Freight averages 25 cents per 100 lbs. for 500 miles for 1000 miles, 40 cents. WRITE FOR FREE SAFE CATALOGUE and special liberal C. O. D. offer. SEARS, ROEBUCK & CO. CHICAGO.

TAMAS PAUKSZTIS

Parduoda Laivakortes

ant visokių kelių (linijų) jurėmis kuomi pigiausiai ir ant drucziausių bei greicziausių laivų. Pinigus persiunczia į visas dalis svieta. Kad pinigai neprapultų ir greitai nueitų į tėvynę, tai siuskite per TAMAS PAUKSZTI 123 N. Main str. PITTSTON, PA.

Teipogi T. Pauksztis užlaiko didelį sztorą visokių valgomų daigtų, dideliam pasirinkime czeverykų, marszkinių ir tt.

Vien del vyru.

Dovanai pakeli naujo iszradimo gyduolių prisiusime pacztu tik koris priduos savo adresą. Kuris sugražins sveikata trumpam laike.

A. E. Robinson M.D.C.M.

uofaus pertikrins kaip lengvai gali iszsigydyti savo silpnumus, jeigu vortosi tam tikelui atsakančias gyduoles. Institutas neaprubezluoje, bet kuris tik razys, aplaiks dovanai pakelį užpecztyta kad nebutų kokio apsirinkimo prieszal apgavystę. Raszyk tuojaus.

Dovanai prabos pakelis pasekmingiausių gyduolių bus prisiusztas kožnam per pacztą, kuris paraszys į State Medical Institute. Tos gyduoles daugybė vyrų argrazino sveikata, kurie per daugelį metų kentėjo proto ir kuno ligas paeinanczius nuo jaunystės, už tad Institutas prizada kožnam kuris atsizauks, prisiuszt pakelį dovanai.

Kožnas kuris janczia ant lytiszko silpnumo paeinanczio nuo jaunystės, kuris silpnina epėkas iratmintį, ankeli dreglius strėnose arba nevaldymo lytiszskų dalių gali sugrįzt į sveikata gydymasis namie.

Tos gyduoles turi neapsakomą pasekmę nes jos atsiekia sulezkadytas vietas daduodamas drutybę kur labiausia reikalinga. Iszgydo kožną ligą iszvarinėjo visokius nesmagumus įsienėjusius nuo kelių metų per nenaturalęką pasielgimą iszgyco kiek vienam atsitikime. Daeiznok State Medical Institute, 620 Elektron Building Ft. Wayne, Ind., o apturėsi trumpam laike pakelį gyduolių dovanai. Institutas nori pagelbėti daugybė tokių vyrų, kurie negali apielet savo namus ir nusiduot į gydlyneczius, tai dovanai prisiusztas pakelis